

Türkiye :

Türkiye Cumhuriyeti 1937 yılı maden istihsalâtının tam ve kat'âdetlerini, bir sene evvelki ile mukayeseli olarak — aşağıya yazıyoruz :

*T. C. 1936 ve 1937 Maden İstihsalâtı
(Ton üzerinden)*

Maden İsimleri	1 9 3 6	1 9 3 7
Taş kömür	2.298.649 ton	2.306.869 ton
Linyit	95.818 "	116.397 "
Krom cevheri	163.880 "	192.508 "
Çimento	137.086 "	214.794 "
Kurşun (galen)	7.632 "	7.984 "
Çinko (blend)	17.126 "	17.143 "
Borasit	6.484 "	4.664 "
Kükürt	3.162 "	2.765 "
Zımpara	11.560 "	12.115 "
Bakır		400 "
Çinkolu kurşun	7.632 "	6.743 "
Kil	5.759 "	8.563 "
Antimuan	1.070 "	1.255 "
Cıva	823 şişe	483 şişe
Molibden		43 "
Maden suyu	820.956 litre,	980.042 litre
Lüle taşı	622 sandık	592 sandık
Zırnık	16 ton	27 ton
Manganez	5.200 "	530 "
Amyant	119 "	157 "
Manyezit	2.247 .	1.365 "

Yukarıdaki listenin tetkikinden anlaşılacağı üzere maden sanayiimiz bir yıl önce-kine nazaran programlı inkişafını yine göstermiştir. Esasen bundan evvelki sa-

yılarımızda da aylık istihsal vaziyetimiz göz önünde tutularak madenciliğimizin yurt ekonomisinde 1937 de daha kuvvetli bir mevki temin ettiğini tahmin ve tekit etmiştik. Bu suretle M. T. A. sahifelerindeki tahminimizin riyazî bir katiyete istinad ettiği tebarüz eder.

Şimdi listeyi tahlil edersek Havza istihsalâtında 8.000 tondan ziyade taş kömürü çıkarmoğa muvaffak olduğumuz görülür. Vakıa bu miktar ilk bakışta mühim değil gibi addedilirse de Havzanın geçirdiği reform ile karşılaştırılırsa bir muvafakiyet olduğu tebeyyün eder. İstikbal yılları için yeni ve millî bir teşkilatlanmaya tâbi tutulan ülkemizin bu zengin sahası, önemli ihzarî ameliyata sahne olmaktadır, Böyle bir devreyi ekonomik durumu aksatmadan, hattâ her hangi gerilemiş veya kargaşalığa uğratmadan —bir sene evvelki konjonktürel vaziyetin de üstüne çıkarak— başarılması, yakın bir neticeye ait ümitlerimizi çok kuvvetlendirecek bir hâdisedir.

1938 senesi başlangıcından itibaren ilk dört aylık kömür istihsalâtımızda da aynı seyrinin devamını görüyoruz. İşte ilk dört aylık imraratımız :

<u>Dahil</u>	<u>Haricî</u>	<u>Yekûn</u>
274.007 ton	120.478	494.485

Dış satışlarımızın aylara göre miktarı :

<u>İkinci kânun</u>	<u>Şubat</u>	<u>Mart</u>	<u>Nisan</u>
35.979	13.845	32.931 ton	47.723 ton

1938 yılı iç ve dış satışlarımızda her ay vapurlara verilen ihrakiye yekûnu :

	<u>İkinci kânun</u>	<u>Şubat</u>	<u>Mart</u>	<u>Nisan</u>
Türk vapurlarına	6.977	2.925	7.260	5.648
Yabancı vapurlara	3.610	1.450	3.625	5.678

Taş kömürle beraber linyit istihsâl ve sarfiyatımızda bir sene evvelkinden 20.000 tonu müteceviz bir fazlalık kaydedilmektedir Bu artış memleketin sanayi ve refah seviyesinin yükseliş ibresi kabul edileceğinden memnuniyet ile karşılanır.

Çimento istihsalimiz bir sene zarfında 77.608 ton çoğalmıştır. Umumî istihsalin takriben 1/3 üne tekabül eden bu miktar yurt imar faaliyetinin daima mütezayit bir şekilde devam ettiğini gösterir.

Krom ihracatımız 1937 - de 1936 - dan 28.828 ton fazladır. 1923 - tenberi mütezayit sür'at düsturu intizamile her yıl artan istihsâl ve ihracatımız dünya istihlâkinin hududu göz önünde tutulacak olursa - artık hedefe erişmektedir.

1938 yılı dört aylık krom imraratımız 69.401 tonu bulmuştur. Bu miktar, bir sene evvelki ihracat hızını muhafaza ettiğimizi gösterir.

Bu seneki maden ihracât listemizde iki mühim meta vardır. Bunlar da bakır ve molibdendir. Kısa bir ihzarî ameliyat ve tesisat devresinden sonra Kuvarshan madeninin bakırlarından 400 ton Amerika piyasasına satılmıştır, önümüzde ve bilhassa 1939 yılından sonra bakır ihracatımızın memlekete kayda değer bir döviz kaynağı olacağını tekrarlıyabiliriz.

Nedreti kadar kıymeti olan molibden ihracatımızın mütamadî bir şekilde devam etmesi için hükümetimizin lâzım gelen tedbirleri alacağından şüphe edilemez.

Üç senelik maden programının tatbikinde devam edilirken diğer maden cevherleri ihracatımız bir yıl evvelki seviyesini muhafaza ettiğini, hâttâ bazı cevherler üzerinde muayyen inkişaf beklenebileceğini 1938 yılı ilk üç aylık haricî ticaret istatistiklerinden istidlal edebiliyoruz. Meselâ: Lüle taşı ihracatımız bu senenin ilk üç ayında 1.815 sandığı bulmuştur. Bu miktar 1937 - de 592 sandıktı. Çinko ihracatımızın miktarı 5.540, kuruşun 2.133 tondur. Antimoine ihracatının ilk üç aylık yekûnu da 227 tondur.

M. T. A.